

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969 / Ιανουάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- ... τὸπος καταγωγῆς
.....
.....
Α ΚΤΗΜΑΤΑ
αὐτὰ προωρίζοντο διὰ

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Ἰ. εἶδος γεωργίας... εὐχρηστικὴν μέ. πρὸς γεωργίαν... εἰς κτηνοτροφίαν*.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *οὐκ*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ δόλοκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....
Δ. εἰς ὑπὸ κτήματα.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; .....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς δηλ. διὰ τὰ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *οὐδὲν*.....

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

... Μόνον μετὰ τὴν ζωϊκὴν ζωήν...
ἐλιπαίνοντο... μετὰ χυμῶνα...

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Μετὰ τὸ 1930. Ἀλλὰ π. Γεννητ. 27. 1941. μετὰ τὸ 1950.

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ τὸ 1922. τὸ εἰδηροῦν ἄροτρον μετὰ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ 1955.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; Ὀλοῦ τὰ ἄροτρα πᾶσι μετὰ τὴν ἐκδόσιν αὐτοῦ.

μετὰ τὸ 1960 αὐτῶν τὴν γεωργικὴν ἐκδόσιν αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκδόσιν αὐτοῦ. Ἡ προμήθεια ἐγένετο ἀπὸ τοῦ ποίου

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου μετὰ τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. .... 4. .... 7. .... 10. ....

2. .... 5. .... 8. ....

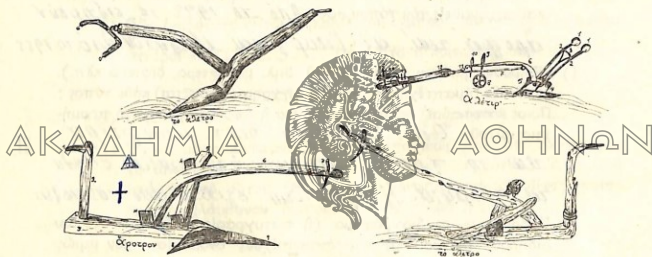
3. .... 6. .... 9. ....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ....

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
- 5) Μηχανή ἄλωνιςμοῦ .....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *τοῦ μακροζευγίου εἰδικῶς...*
περιγίται... τοῦ ξύλινου... ἐστὶν... μακροζευγίου...
τελείως... ἡ μορφή... τοῦ παλαιοῦ... ξυλίνου...
ἀρότρου... εἶναι... τοῦ... θημιεντιμενικ...
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
1. <i>Περὸν...</i>	6. <i>ἁ. ταβάρ...</i>	11. ....
2. <i>Βάσις...</i>	7. <i>βιτήριχ...</i>	12. ....
3. <i>Βάσις...</i>	8. <i>Β. ζειραπά...</i>	13. ....
4. <i>Βασις...</i>	9. <i>ἁ. κί...</i>	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο π.χ. γεμάτου...
 ἐκδότηρι... ἐπιμορφημένῳ... εἰς... π.χ. ἔμπροσθεν...
 δου. καὶ... ὅ. το... μορφῆς... διὰ... ἀροτρίασιν.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένῃ ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ; ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ;

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρι, πριόνι, ἀρίδα, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

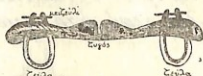
Β.π.π.α. τὰ ἀνωτέρω

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Β.όες, ἱ.ἵπποι, ἡ.ἡμίονοι...*
καὶ ποτὲ ἐπ' αὐτοῖς οἱ ὄνοι
 β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *ἔχρησιμοποιοῦντο καὶ ἔχρησιμοποιοῦντο ἐν τῷ ὄντι*
 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *ἀπαραίτητος μόνον διὰ τοὺς β.όους...*

2.

4.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουῖρα, ζευλῆς, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

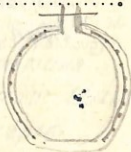
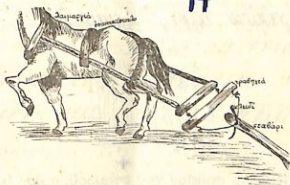
ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *ὀ. οὐμῖος, αὐτὸς, ὀνομαζέται...*
μενταῦθα, ἔχεται, δὲ, τοῖς, τ.ε.β.χ.α.ρ.ι...
καὶ, ἐκ, βιν.χ.α.ρ.ι, τὰ, ἀ.χ.ε.τ.ρ.ι...

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; *διν. εἶναι, γινώσκων*
 Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζεψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *Γίνετα...*
μῖς, ἐν, α.μ.ο.ν.τ.ι, ἡ, γ.α.ν.λ.ο.ύ.ρ.α, ἀ.π. ὁ.π.α...
δ.ι.ξ.ι.α καὶ ἀ.ρ.ι.ο.ν.ι.α εὐ.π.ε.τ.ε.τ.α δ' ἀ.γ.υ.β.ί.δ.ος, ἐν

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. *Μακρόν... ἀνδρες.*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινόν ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) . *Μακρόν... δια'... ζεύχον... ε.ζα... διαλά... μ.ε... τραμουζι... ε.ζα... μονά... (β.ο.δ.ι.π. ἄροτρα).*

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον..... *Ὁμαίως... μαζο... ζόν... ἀνωτέρω... τρόπον*

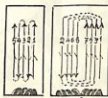
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με' σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). *Ἀπὸ... τα'... υἱραζα... ἢ... ἀπὸ... τῶ... πιεζαρι.*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργανον. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Όταν... έρχεται... με... τα... ξύλινα... έρπυρα... τό... όργη
μα... ζήνουν... και... ευ... δ... γραμμ... (6x4...)

ἡ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σήμερον γινώσκω περιφερειάρχως.....

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ἀγροῦ εἰναι (ἢ γίνεται ἀκόμη)
εἰς λαοὺς (δηλ. σπορὴς ἢ σπορίης, ντάμις, σιασίης, μεσδράδες
κ.λ.π.); *Ἡ...σπορά...καὶ...τὸ...ὄργανον...εἰναι...
καὶ...γίνεσθαι...ἀπὸ...μὲς...σπορίης...ἢ...
μεσδράδης...*

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; με ἀύλακιάν ; . *ελς*.....

το... πέντε... μέτ... αὐτῶν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνθήκη νὰ γίνεταὶ ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων
δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ
ἄροτρον ; Π.Ο.Τ.Ο... ἑθ. ἀντίμ. ... ἑ.τ... ἀν. μ.ο.τ.α.....
ὡς... ἐπ.ι... τ.ο... π.τ.α.δ.ω.τ... ἐ.δ.α.φ.η... μ.ε.δ.η.κ.ῆ.ς.....

- 7) Ποιοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὕνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *ῥ.σ. . ἐπὶ . . τῷ . . . . .*
π.λ.ε.β.δ.ν. . . ῥ.χ.κ.ς.τ.α. . . π.θ.α.χ.ί.ω.ς. . και . . οὐ.ά. .
π.τ.ρ.α.ε.τ.ί.α. . . μ.ί.α. . . β.α.θ.ί.α. . . ἄ.ρ.ω.β.ε. . μ.έ. . .
4 ἡ σ.ύ.τ.η. β.ο.ῶ.ν. δι' ἀ.π.α.γ.ί.ω.σ.ιν τῶ.ν ἀ.χ.ρ.ῶ.ν.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ... *ἐς... ὀργα...* .....

Υ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Διὰ... τὰ... δημητριακὰ... ἐγίνοντο... καὶ... γίνεται... τοῦ... Μαΐου... Ἰουλίου... καὶ... τοῦ... Σεπτεμβρίου...* .....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Διὰ... τὰ... κηπευτικὰ... τὸν... Δεκέμβριον... Ἰαννουαρίον... .....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἔς... ἔτος... .....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Παλαιότερον... γίνεται... δύο, τρία, τέσσαρα ὀργώματα... ἡμέρας δύο ἢ τρία.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; .....

Τὸ... δισάκι... .....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

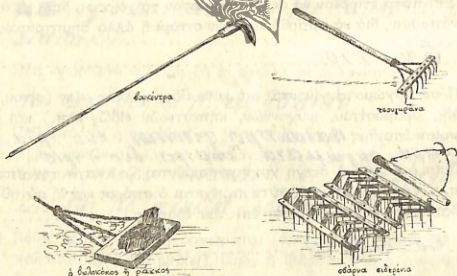
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Μέ... ἐλλειψοειδῆ... σιδηρᾶν ράβδον ἥτις...
ἔχει... τοποθετηθῇ... εἰς... τὸ... ἔν... ἄκρον... τοῦ... βου-
κέντρου.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Δ. ἐν... ἐχόντων... αὐτῶν... χροῖας.....
ἀγρῶν... ὀργάνων... ἢ... ἐργαλείων.....

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπια κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) . . . . .

- 6) Ποία πρόσωπα βοηθούν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὀργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν
 ἤτοι... ὀργωμα... δέν... ὑπόρχει... βοπθός
 Μόνον. ὅταν. τὴν... ἐπὶ... μετὰ... ριθ... πρῶτον
 φορὰ ἐπὶ ὀργωμα.
 7) Ποία χωράφια ἐκαλλιέργουντο (ἢ καλλιέργουνται) διὰ τὴν σπο-
 ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου,
 εἶδους. ἢ... χωράφια... ἢ... ὀσπρία...
 ἢ... ὀσπρία...
 ἢ... ὀσπρία...
 8) Ποία χωράφια ἐκαλλιέργουντο (ἢ καλλιέργουνται) διὰ τροφὰς τῶν
 ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ἢ... ὀσπρία...
 ἢ... ὀσπρία...
 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
 λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
 καὶ ἄλλως. ἢ... ὀσπρία... ὀσπρία... ὀσπρία...
 ἢ... ὀσπρία...

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

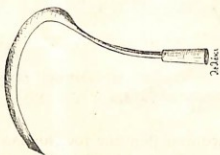
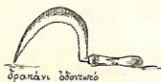
α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

...*ἔχινετο... με' το... δρεπανι. ὑπάρθουν...*

...*ἀνὰ μὲν... γαί... δήμερον...*

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

...*ἔσ... ἀνωτέρω...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *μ.ε. 20.6.α.*

γαί ὀπτανίως με' δρεπανί

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Διὰ... τὰ... χόρτα... ἦσαν... ὁμαλῆ... γαί
διὰ... τὰ... εἰσθρά... γαί... ὀδοντωτῆ... ὁμαλῆ

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

ἔ.ε. 50.201

5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά, ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἀ.) *οἱ... εἰς τὸ ρ. ο. ὑρ. ρ. οἱ...*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιδῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ἦτο... ἐκ... χρήσε... ἰδίως... τῶν... ρ. ο. θη. και... εἰς... ὑο. γ. α... εἰς τὸ ρ. α...*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *οἱ... εἰς τὸ... χαμηλὰ... ἢ... ὑψηλὰ... και... ἢ... βρώμη... ὁμοίως... ἢ... εἰς τὸ... ὑψηλὰ...*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). . . . .

ἀκαθάριστα (ἰδίως τὰ και... λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεiriές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; . . . . .

οἱ... ἴδιοι... οἱ... θερισταὶ... καὶ... ὅτι... αὐτῶν... τῶν... ἐργασίαν...

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεiriές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χεiriός) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) . . . . .

Δύο... τρία... πιάσματα... τοποθετοῦνται... μαζί... αἱ... δεξιὰ... εὐρίσκειται... πρὸς... τὴν... αὐτὴν... κατεύθυνσιν...

5. E. M. Z. L. A.

γ. Οἱ θερισταί.

- Θεοῖς σου ὁμοῦ ἄνδρες· καὶ θυγατέρες
 Αὐτοῦ ὑπηρέτηον· οὕτως ὑπάρχουσιν θεοὶ πολλοί
 ἐπαρχεῖς καὶ βασίλεις, ἄλλα μακροὶ ἀρχιερεῖς, θυσιασταὶ
 ὁλοκαυτῶν, ἱερεῖς καὶ ἱερόφρονες τοῦ λαοῦ, ἐκτείνοντες εἰς

- Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ κατ' ἀποστολὴν εἰς ἡγεμονίαν καὶ
ἐπακουσίαν εἰς εἰδός. Ἡ παροχή φάγην καὶ κτήνη
ἀναστροφῆς τῆς ἐκτεφρωτῆσας.....

- [illegible]

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐδίδετο... καὶ... δίδεται... πρὸς ὁδοῦ... κατὰ...
τὴν... δευτέραν... ἢ... τελευτήσαν... κατὰ... τὸν... μὲν... ὅχι.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

Τραγουδοῦν... διάφορα... τραγούδια... Σχετιω-
δία... τὸν... θρησκευτὸν... ἢ... οὐτε... ἐκμερσι... οὐτε...
παλαιότερον... ..

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν που μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον... ..

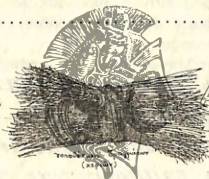
Δεῦ... ἀφήνουν... εἰς... ..
τοῦ... ..
μόνα... ὅπου... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἐπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἐγένετο... ..
... ..
... ..

- Δέ. Ἰδοὺ... οἱ. ἀφίεσται... ἔδειξαν... τοῦ...
 ἐπ' αὐτοῦ... ἔδειξαν... δέ. ἀπὸ... τὰ ἴδια
 τὰ... ἐπ' αὐτὰ... καὶ... ἐκρηγματοποιή-
 το... καὶ... ἐργαζέμεθα...

ΑΘΗΝΑΝ

- Μετα' το δέσμευτον. εὐαγγελιστῶν σου. 20. ~~αὐτῶν~~ ^{αὐτῶν}. 13
 δέσμευτον. εἰς ἄρρωστὸν σου. 21. Ἡ. εὐαγγελιστῶν σου.
 αὐτῶν. 22. 13. δέσμευτον. εἰς τὸν σου. 23. 24. 25.
 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
 σας ; ἀπὸ τὸ 1922

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Η...σπορά...γίνεται...Μάρτιο...μέ...
...Απριλίου.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. Πάλαιότερον...ἐκίκετο...Με...τῶν.....

...τὰ...ἡμέραν...γίνεται...μέ...τὸ...ἀνδρία...καὶ...
...μικρά...χωράφια...γίνεται...χρηθεῖ...τῆς...
...τὰ...
.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Απὸ...ἀνέπαυται...ἡ...διατροφή...τῶν...ζώων...ἐν...
...μέ...ξηρά...χόρτα...καὶ...ιδίω...τοῦ...σανοῦ:.....
.....
.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον, (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). κατὰ...Μάρτιο...Μαῖο...Με...
...πᾶσι...ἢ...Με...
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....
.....
.....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Ἡ... ξήραται... ἐν τῷ... τοῦ χωρίου
 .φ.ι.ο.ν... καὶ... διὰ... τοῦ... δέξιμον... ἐχρησ.ι.
 .μ.ο.ποιεῖτο... ἢ... χερροποιήτως... πρέεβα.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Τὰ δεμάτια... δυνάμει... τρώγεται... ἐλ... ἀλῶνι... τοποθ...
 .δ... μεταφωριζομένης... διψωμένης.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινος τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; .....

Δὲν... ἔχ. εἰδικὰ... ὁμασεία... ὁ χωρὸν... καὶ....
 οὐ... ὑπερῶν... καθωρισμένος... τρόποι... τοποθετήσεως

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ άλώνι; .....

Ἦν... καὶ... ὑπερῶν... ἀλῶνι... καὶ... χωριζόμενος
 .τοῦ... καρποῦ... ἀπὸ... τῶ... ἄχυρα... χίτωναν...
 ..ἐπὶ... τοῦ...

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ...

Ἐξ... ὡς... τοῦ... χωρίου... καὶ...
 .εἰ... ὑπερῶν... διὰ... χιτῶν... καὶ... πινύων...
 .ὁ... ἀέρας... καὶ... ἀλῶνι...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Εἶναι... καὶ... ὑπομιμῶ... ἐξαινῶ... εἶναι... καὶ...
ὁμομιμῶ... καὶ... ἢ... χρῆμα... χίλιται... κατα... δευρὸν
προπαρασκευάσας καὶ ἀναδοχῶς τῆς ἐκδύσεως

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀπὸ... τῆς... 20... Ἀπὸ... 30...
ἐξαινῶ... 30...

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

Ὁ... χωματά... καὶ... 61...
χωματά... καὶ... 61...

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) .....

Πρὸ... τῆς... ἐναρξέως... τοῦ... ἀλωνισμού...
χίλιται... καθαρισμός... χίλιται... καὶ...
βρεχμα... καὶ... βρεχμα... Τέλος... τοῦ
πάτωμα... με... βρεχμα... καὶ... βρεχμα...

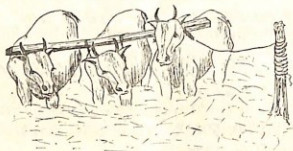
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

2... 3... ἢ... πρὸ... πρὸ... ἐν...
ῥεως... τοῦ... ἀλωνισμού...

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

πρίν. ἀρχίσκ. ὁ. ἄλωνισμός. τὰ. δεμῶνια....
 λύνονται... εὐνορπίζονται... ε. τ. ὁ... ἀλῶνι....
 τὰ. μέσων. λήξο. χιὰ. νὰ. ξεραδισκ.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλ-
 ωνίου, ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν ὅ-
 ποῖον ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχονται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

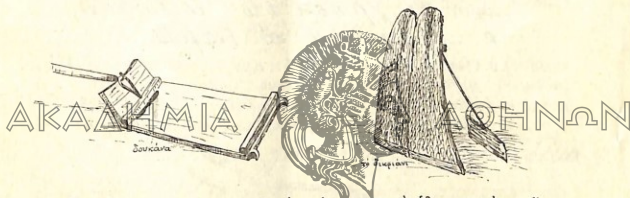
Διὰ... ἡ. το. εὐνορπίζονται... ὁ... τρόπος... αὐτῶν...
 τοῦ... ἄλωνισμοῦ... ε. τ. ὁ... τὰ. π. οὐ. τ. ε. ....
 ὑ. π. ἡ. ρ. ε. εἰς... τὸ... μέσον... ἑ. ὁ. ρ. ι. ν. ο. σ... ε. τ. ὁ. ρ. ο. σ...
 .....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στῦλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλώνιζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλώνιζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Ὡ... Τρόποι... τοῦ... ἀλωνιζομένου... ἐτά... μέρη... μας...
γίνονται... με... τὸν... Δουκάναν... ὅπου... βιά...
... τὰ... μέρη... ἦσαν... κοφτεροὶ... πέτρες... καὶ...
... ἐκ... ὄν... ὡς... ἐν... τῶν...
... ἀ... ὡς... ἰ... Σήμερον... δὲν... ὑπάρχει... Καὶ...
... ἐκ... ἀπὸ... ἐξ... τεχνίσι.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ;.....

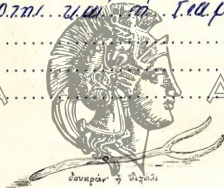
Ὁ... Ἀλωνισμός... Ἀρχι... ἀπὸ... πρὶν...
 9 π. μ... γεω... ἰ. τ. ε. γ. ε. ι. α. π. οῦ... 5 π. ἀπογευμα...
 7. 7 π. ὥρα... ..

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *ἔκ... χρ. η. β. ε. ἄ. γ. ... τὸ δοκράνι,* .....

ἁ... ξύ. ρ. τ. η. ι. γεω... ἰ. α. μ. α. ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
 πους στάχυν ; .....

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
 φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Ἦτο... ἢ... βουκέντρια... ὅπου... ἐν... αὐρον...
 ἦτο... τὸ... καρφί... δια... τὸ... ὠντρισμα... γεω... ἐν... ..

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).....

Μόνον... διὰ... εἰς αὐτὴν... καὶ... καλαμπού... ..

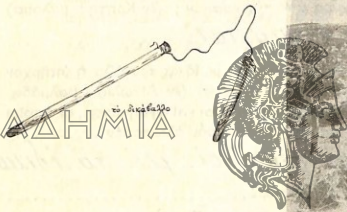

κόπανος στεφανώλης

ξύλο καμωμένο διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ σπυροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἁμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; .....

Μόνον... ὑπὸ... μελῶν... τῆς... οἰκογενείας... ..
νεύει... ..

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) . . . . .

Επίσης απ' ευθείας επί του έδαφους... 7^η...
 ήμεραν... χινοχταν... 1-2... ετρωσίματα και
 απεβήκεν... εις... του... χερσιστον... του... χερσιν
 και... δια... του... αγγυροποιήσιν...

- 22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

"Οχι...δεν...επιδραγοι...αυτο...ο...η...
ειδιω...δ...φρ...δ...ζαν...
ρ...μ...

- 23) Πότε το πρώτον έγινε χρήσις όλωνιστικής μηχανής εις τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συστηματισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς). 17/10/1951

[illegible]

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ....?

... Δέν... έχουμ... εἰδύμην... δορυμείαν... αὐτε...
... τοῦ... δορυμείαν... στῆ... ποταμῶν... γὰρ... πᾶσι...
«Παμνίχ... Ἡ... βυβλῶν... γὰρ... μ.ς... τοῦ...
... βύρ...»

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ο... ἐφημερι. δό. μενος... εὐμερᾶς... ἔπει...
... ἐχῆμα... λώουδες... ἐπὶ ἐν... ἔδιμα...
... ὑπάρχει... εἰς... τὸ... ἐπμεῖον... αὐτὰ...
.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μέ... ἐπὶ... ξυλινῶν... ἐργαλεῖον... τὴν... ἰσμίαν...
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρᾶς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Μέλη... τῆς... αἰωνογενεῖας...
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Καλοῦνται... αὐτὰ... ἀν... γίνονται...
... δεύτερον... ἀλῶνισμα... διὰ... τὴν... ἀπο...
... φλοιῶν... τῶν... τῶν... τῶν...
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

..... ξ. 4 .....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; ...

Ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ γίνεται μετὰ...

δριμόνι ἀριβῶς ὅπως τὰ ἐλάματα...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

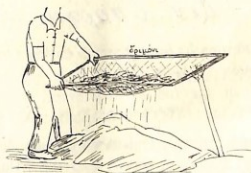
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο - καλάθι - δερμόνι

κοῦρος ἢ ἀριβῶς

δριμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; .....

Ὁ...καρπὸς...εἰς...σωρόν...
μετὰ...ἀνωτέρω...τρόποι...ἀπὸ...
ὑπάρχει...καὶ...ἐν...
.....

- 8) Ἀλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

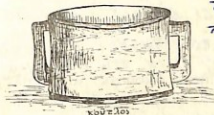
Δεν...ὑπάρχει...
.....
.....

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ἀποθ. ἐπεχειρήσει. ἢ ὅππ. ἐργασία, ἢ ῥητο. ἀμείων
ἀ. δειματιεπὶς. δια. τμή. εἰς. πρᾶξιν. ποῦ. δειμάτου.
Ὁ. μερπητός. (δοχύν). ἦτο. μιλιγρόσει. δὲ. χωρητι-
κότητος 24 ὀκάδων. Ὀνομάζεται κισθόν. τὸ 1/2

τοῦ κισθὸν 12ου
τὸ 1/4 6 ὀκάδων

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλεφνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρο τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

Ἄλλο... βάρος... πηλὸν... τμή... δειμάτου... δει...
πατεβὰ... ῥητο... εἰς... τὸ... ἁλώνι... τὸ μέτρον
ἦτο... τὸ... ἰδίον... καὶ... δια... τὰ... δημητριακά.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς σύνηθείας) Ἡ... παραγμῶν... ἀπεθ. κελεύειτο.

ὑπο... τοῦ... γεωργῶν... ἐν τῷ... τῆς... οἰκίας... εἰς
εἰδικὰ... μέτρα... τὰ... ἀποθ. μέτρα... ἀμείων.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Τὸ ἄγρυπνον ἀπεδνιμείετο.. ἐν..
ἀγρυπνῶν.. ἔ. γλῆ. φ. ἀγρυπνῶν. ἀπεδνιμείετο.
ἐν τῷ.. τῷ.. ἀγρυπνῶν.. ἐ. μετὰ τὴν ἐτίθαι.. καὶ ἄπὸ*

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἁλώνισμα ;...

*ἐγίετο.. κατὰ δύο τρόπους : α). Μετὰ τὸ ἀθάνισμα
ἐ. ἐνδεδιό.. πλοδευῶν.. ὅπου ἐπὶ φετὶ τὰ γιγνόμενα καὶ ἐμνην
τῶν.. χωτὸν.. πον.. ἤτο.. κατὰ τὴν διαλογὴν.. ἐπὶ τῶν..*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

..... Ὁχι.. δὲν.. κατασκευάζεται.....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΉΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμνα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*..... Μόνη.. τὸ.. ἑσπέρας.. τῆς.. 23.. Ἰουνίου..
λαμβάνει.. χώραν.. ἀναμνα.. φωτιᾶς..
ἐν.. τῷ.. ὑπαιθρον, ἰδίως.. εἰς.. τὰ.. σταυρο-*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; *ὁρίμια.*

.....

.....

.....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

Δέν ἔχει ὀνομασία.

β'. 1) Ποιοι ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;...

Τὰ παιδιά.

2) Ποῖος ἢ ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος;.....

Τὰ παιδιά συλλέγουν τὰ ξύλα, καὶ κλέπτουν αὐτὰ

ἀπὸ τοῦ φράγους.

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ἀπὸ τὰ ἐκπύρας γίνεται ἡ συλλογὴ τῶν ξύλων

ἀπὸ τὰ παιδιά ἐκαστοῦ χωριοῦ. Τὰ τυπο-

δοῦν. καὶ ταπεινὰ εἰς τὸ σταυροδρόμι

καὶ ἀναμένουν. καὶ κατεῖδον.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, χοροὶ, ᾠδαί, ᾠσμοί, κρότοι, θόρυβος. Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

Ἡ συνηθία εἶναι καὶ τὸ πηδῶν τὴν

πυράν διὰ καὶ φύγουν αἱ ψύλλαι

καὶ αἱ ποικιλίαι.

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Δέν ἐπισυνάγονται χοροὶ ἀλλὰ περὶφέρονται

μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀπὸ πυράν εἰς

πυράν.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

..... *Μύρον... ξύλα* .....

.....

.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

..... *ὁ Χρ.* .....

.....

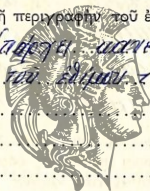
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

..... *Δεν εἶπαρχει... κανέν... ἄλλα... ἔθιμοι... παλιν... του... ἔθιμου... τῆς πυρὰς.* .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

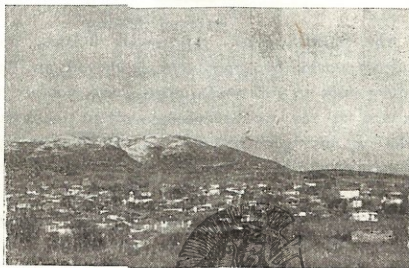
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
ΣΥΝΤ. ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΡΥΟΝΕΡΙ
(ΣΟΧΟΥ)

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1962

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Γιὰ τὴν ἔκδοσι αὐτοῦ τοῦ μικροῦ βιβλίου, ποὺ ἐπιγράφεται τὸ Κρυονέρι, δύο πράγματα με ὑποχρέωσαν. Πρῶτον ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸ χαριτωμένο αὐτὸ χωριό, ποὺ με τὰ κρυστάλλινα νερὰ καὶ τὸν κατακάθαρο ἀέρα καὶ τὰ πολλὰ ἄλλα φυσικὰ κάλλη του μᾶς προστάτευσε σὰν στοργικὴ μάννα ρίχνοντας βάλαμο παρηγοριᾶς στὸν πόνο τῆς ξενητιᾶς καὶ τοῦ ξεσπιτώματος ὕστερα ἀπὸ τὴν τραγικὴ μοῖρα τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Ἐπίσης σὰν παλὴς δάσκαλος θέλοντας νὰ καλλιεργήσω τὴν μεγάλη ἀγάπη τῶν συγχωριανῶν μου πρὸς τὸ Κρυονέρι ἢ νὰ συντελέσω ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον εἰς τὴν ἐξύψωσι τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου καὶ τὴν γενικὰ ἐξελίξι του με ἐξωραϊστικά καὶ πολλὰ ἄλλα τουριστικὰ ἔργα, διέθεσα τὴ μικρὴ αὐτὴ πνευματικὴ ἐργασία μου.

Μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι ὅλοι οἱ συμπατριῶται μου θὰ ἐνίστανται πόσον ἢ προσπάθεια καὶ ἡ συνεργασία ὅλων εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὸ καλὸν τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ, χαρίζω τὸ βιβλιαράκι μου αὐτὸ ὡς δεῖγμα ἀγάπης.

Α Ν . Μ Ω Ρ Α Ϊ Τ Η Σ

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Πρὸς σέ χωριό μου πάλι
πού τόσο σ' ἀγαπῶ
τὸ στόμα μου θὰ ψάλλῃ
τραγούδι χαρωπὸ

Κι' ἡ γῆ τοῦ παραδείσου
μοῦ εἶναι ἔρημιὰ
τῇ χάρι τῇ δική σου
δὲν ἔχει Γῆ καμμιὰ.
Σεיסμοὶ κι' ἀνεμοζάλη
σὲ δέρνουν ἀλλὰ Σὺ
δὲν γέρνεις τὸ κεφάλι
Πατρίδα μου χρυσή.

Τὸ ΚΡΥΟΝΕΡΙ

Εἶναι ὁμορφο χωριὸ τὸ Κρυονέρι : Χτισμένο στὰ πόδια βουνοσειρᾶς πού λέγεται παλιά ὀνομασία (Τσιπλάκ), ἀνασαίνει τὸν ἀέρα ἀραιοφυτευμένων διαφόρων δασικῶν δένδρων. Δροσίζεται μὲ τὰ γάργαρα νερά του πού ἀναβρύζουν ἀπὸ τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν αὐτῶν. Ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια τὸ Κρυονέρι λέγονταν (Κιρμίτς), τούρκικη ὀνομασία. Γιὰ τὴν ἐξήγησι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πολὺ παιδευτήκαμε καὶ δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν ἐπιτύχουμε, ἂν ἓνα συμπτωματικὸ φαινόμενο δὲν μοῦ τὴν προκαλοῦσε. Ἦτο φθινώπορο τοῦ 1925. Μιά κυνηγετικὴ ἐκδρομὴ μᾶς ἔφερε σ' ἓνα γραφικὸ λόφο τοῦ χωριοῦ πού λέγεται (Γκιουργκενλίκ). Ἐκεῖ ρεμβάζοντας ἔπεσεν ἀπὸ ψηλὰ τὸ μάτι μας στὰ καινουργιοργωμένα χωράφια δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ χωριοῦ. Τινάχτηκα ἀμέσως ἀπ' τὴν χαρά μου, γιατί αὐτόματα λύθηκε ἡ μὲ τόση ἀγωνία πολύκαιρος περιέγιά μου. Τὸ χωριὸ αὐτὸ ὀνομάστηκε (Γκιρμίτς) ἀπὸ τὰ κοκκινοχώματα πού τὸ σκεπάζουν γύρω γύρω καὶ γι' αὐτὸ πῆρε τὸ ὄνομα (Γκιρμίτς), δηλαδὴ κιρμιζὶ πού ἐξηγεῖται στὴν τουρκικὴ γλῶσσα κόκκινο καὶ ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ τὸ χωριὸ μας ἡ Κοκκινο-

χώρι η Έρυθραία.

Προτού εγκατασταθούν οι πρόσφυγες κατοικούσαν το χωριό αυτό από άμιγεις Τούρκους. Όλοι ήταν 200 περίπου οικογένειες. Οι Τούρκοι αυτοί ήταν άλλοτε Έλληνες χριστιανοί και εξισλαμίσθησαν όπως το όμολογούσαν και οι ίδιοι μπροστά από 200 χρόνια. Γενεά από τους άλλαξοπιστίσαντες με τη βία αυτούς Τούρκους υπάρχει ακόμη και σώζεται εις την γειτονικήν μας κωμόπολιν τόν Σωχόν. Έλληνες, πού κατώρθωσαν να διαφύγουν τόν εξισλαμισμόν και λέγονται Γραμμάδαι (Γκιρμισσιώτες).

Τό ότι ήταν Έλληνες οι Τούρκοι αυτοί τό μαρτυρούσαν τά ήθη και τά έθιμα των. 1) Τά τσουρέκια πού μοιράζανε δεξιά και άριστερά κατά τό ψυχοσάββατον. και 2) τά θυμιάματα με θυμίαμα μέσα σέ κεραμίδια γεμάτα άναμμένα κάρβουνα, και 3) ή εικόνα του Χριστού πού βρέθηκε σέ σπήτι ανταλλαγέντος Τούρκου όπου κάθεται ή οικογένεια της χήρας Λευκοθέας και φυλάσσεται με προσοχή μέχρι σήμερα. Η εικόνα αυτή πολλών χρόνων ήτο φυλαγμένη σέ καθαρό σεντόνι και εις εμφανές μέρος διά νά την παραλάβουν οι πρόσφυγες ύστερα από την άναχώρησιν των διά την Τουρκίαν.

Επίσης τό ότι ήταν Έλληνες τό μαρτυρούσαν και τά χαρακτηριστικά του προσώπου των πού δεν είχαν καμιά σχέση με τους Μογγόλους της Ασίας πού λέγονταν (ΓΙΟΥΡΟΥΚ), δηλαδή νομάδες. Αυτής της κατηγορίας Τούρκους, με τό άσχημο μεγάλο πρόσωπο, τά χοντρά χείλη του προσώπου και τά άμυγδαλωτά μάτια κ.λ.π. πού είχαν τά γειτονικά χωριά Λοφσίκος Άρετή και άλλα μέρη. Όταν τό 1922 εγκατασταθήκαμε ως πρόσφυγες μετά την Μικρασιατικήν καταστροφήν στο χωριό αυτό μείναμε και συγκατοικήσαμε ένα χρόνο μαζί με τους άγάδες, περάσαμε δέ άξέχαστη άδελφική ζωή σαν νά μάς συνέδεने μια κρύφια ψυχική δύναμι. Τό φθινόπωρο του 1923 άρχισαν όμαδικά νά φεύγουν για την Τουρκία σύμφωνα με την συμφωνία, πού έγινε μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος, ανταλλαγής πληθυσμών. Με βουρκουμένα τά μάτια από συγκίνησι και δάκρυα άδειασαν τό χωριό και μείναμε μόνοι οι πρόσφυγες εις τά σπίτια των Τούρκων πού μάς τά έχρέωσεν

ὁ Ἐποικισμὸς καὶ ἔτσι σιγὰ σιγὰ νοικοκυρευθῆκαμε λησιμονῶντες καὶ ἡμεῖς τὸν πόνον γιὰ τὴν ἐγκατάλειψιν προγονικῶν μας βωμῶν καὶ ἐστιῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ βεβιασμένα ὠνομάστηκε, δὲν ξέρουμε γιατί, Κρύα Νερὰ καὶ ὕστερα Κρουονέριον ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον, ἐνῶ ἡ ἀρχικὴ μας σκέψις ἦτο νὰ ὀνομασθῇ ἡ Ἐρυθραία ἡ Βισσάνθη, παληὸ ὄνομα τῆς Πάνιδου τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Ἐχει τὸ χωριὸ αὐτὸ ὑψόμετρο 605 μέτρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Ἐκτασι περίπου 40 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Καλλιεργησίμους ἐκτάσεις 10 χιλιάδες στρέμματα, χέρσα πετρώδη καὶ βοσκησίμους τόπους 18 χιλιάδες στρέμματα, σύνολον στρεμμάτων 28 χιλιάδες.

Συνορεύεται ἀνατολικῶς μὲ τὸ χωριὸ Αὐγὴ, Δυτικῶς μὲ τὴν Ὅσσαν, βορείως μὲ τὸ χωριὸ Νέα Σεβάστεια καὶ Χωρούδα, καὶ νοτίως μὲ τὸ χωριὸ Λοφίσκος καὶ Ἀρετὴ. Τὰ προϊόντα τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ εἶναι δημητριακὰ, καπνός, ὀλίγα ὄσπρια, κτηνοτροφία. Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται καὶ εἰς τὴν ὕλοτομίαν δασικῶν προϊόντων. Ἐχει τὸ Κρουονέρι περίφημὸ δάσος μὲ τὰς ἐξῆς τοποθεσίας (Τσιπ-Δακί), (Ἀλατρία Τσεσιμέ), (Κωνσταντὴ Τεπε) καὶ Ἀρφός (Καρυδιάς) καὶ πολλὰ ἄλλα. Τὰ δὲ δένδρα τοῦ δάσους αὐτοῦ εἶναι δρένια (μεσέδες) καὶ ὄξυες. Δυστυχῶς μετὰ τὴν πυρκαγιὰς καὶ πρὸ παντός μὲ γενικὴ ἐξόρμησι ὅλων τῶν γύρω χωριῶν γιὰ ὕλοτομία κατὰ τὴν περίοδον τῆς μαύρης κατοχῆς καὶ τοῦ Συμμοριτοπολέμου κατεστράφηκε ποῦ μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι χρειάζεται μιὰ 20ετία γιὰ νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ γίνῃ πραγματικὸ ὅπως καὶ πρῶτα ζηλευτὸ δάσος.

Πρέπει νὰ τὸ νιώσωμεν μικροὶ καὶ μεγάλοι ὅτι τὸ δάσος μας ἔχει ἀνάγκη μεγάλης προστασίας. Ἡ προστασία τοῦ δάσους μας εἶναι ἐπιτακτικὸν καθήκον. Ἡ ἀγάπη τοῦ δάσους μας ἐκτὸς τοῦ μεγάλου συμφέροντος μας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι προστατεύει καὶ ἀσφαλίζει τὸν ἔθνικόν μας πλοῦτον, εἶναι καὶ μιὰ ἐνδειξὴ εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτό, διότι μᾶς ἔσωσε ἀπὸ τὴν πείναν, ἀπὸ τὸν πραγματικὸν θάνατον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μαύρης κατοχῆς καὶ τῶν ὑστερινῶν φαβερῶν ἀνωμαλιῶν. Κάθε λογικὸς ἄνθρωπος ὅς σκεφθῇ καλὰ τί θὰ γινόμεθα, ἂν δὲν ὑπῆρχε αὐτὸ τὸ καύμενον τὸ δάσος ποῦ ἔσωσε ὄχι μόνον τὸ χωριὸ μας, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κο-

ντινά καὶ μακρυνὰ χωριά..

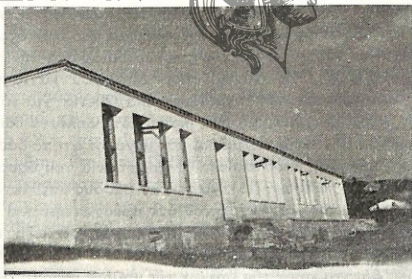
Τὸ πράσινο στὸ τόπο μας πρὸ πάντων στὶς καλοκαιρινὲς ἡμέρες δίνει τόση ὁμορφιά καὶ χάρι. Θαρρεῖς ὅτι τὸ χωριὸ αὐτὸ ὁλόκληρο εἶναι ἓνας ἀπέραντος κήπος: Τί μαγεῖα. Τὰ νερά του ὁ καθαρὸς του ἀέρας καὶ γενικὰ τὸ ξακουσμένο ἐξαιρετικὸ ξερὸ κλίμα ποὺ τὸ ζηλεύουν πρὸ παντὸς ὅσοι πάσχουν ἀπὸ ρευματισμούς, προσδίδουν χάρι, καὶ σιγὰ σιγὰ μὲ τὰ συνεχῆ ἐξωραϊστικά καὶ γενικὰ τουριστικά ἔργα ἐξελίσσεται σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ζηλευτὰ χωριά τῆς περιφέρειας ὅχι μόνον τοῦ Λαγκαδᾶ ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς περιφέρειας Θεσσαλονίκης. Λὲς καὶ ὁ θεὸς ἔδωσε ὅλες τὶς ὁμορφιὲς καὶ ὅλα τὰ φυσικὰ κάλλη μὲ τὰ δυὸ του χέρια στὸ χωριὸ μας. Μιὰ ἐκδρομούλα, μιὰ ἐπίσκεψις θὰ βεβαιώσουν τὴν ἀλήθεια τῆς νυμφούλας αὐτῆς τοῦ καλοκαιριοῦ.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ χωριοῦ φθάνει τὶς 265 οἰκογένειες, περίπου 1300 ἄτομα. Ἀπ' αὐτὲς εἶναι 170 οἰκογένειες ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη, καὶ ἀπὸ τὴν περιοχή τῆς Ραιδεστοῦ, καὶ 90 οἰκογένειες ἀπὸ τὸ μαρτυρικὸ Πόντο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

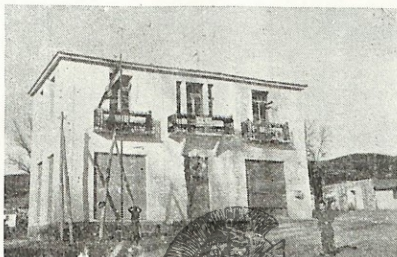
ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Κρουνέρι διατηρεῖ πεντατάξιον Δημοτικὸν Σχολεῖον μὲ ἓνα καινούργιο διδακτήριο. Δυστυχῶς ὅμως ἡ πληθώρα τῶν παιδιῶν ποὺ φθάνουν τὰ 300, δὲν ἐπαρκοῦν γιὰ τὴν ἀνετη φοίτησι καὶ δι-

δασκαλία των. Χρειάζεται προέκτασις τοῦ διδακτηρίου γιὰ νὰ μὴν ἀδικεῦνται τὰ παιδιὰ.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Τὸ χωριὸν ἀποτελεῖ ἰδίαν Κοινότητα μετὰ τὴν ἐνομοσίαις Κοινότης Κρυονερίου, μετὰ ἑπταμελὲς Κοινοτικὸν Συμβούλιον. Εἰς τὴν Κοινότητα αὐτὴν ὑπάγεται καὶ τὸ γειτονικὸ μικρὸ χωριὸν Αὐγὴ, τοῦ ὑποίου οἱ κάτοικοι κατάγονται ἀπὸ τὸ Πόντον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Διατηρεῖ Γ. Π. Συν)σμὸν μετὰ τὴν ἐπωνυμίαν Γ. Π. Σ. Βισσάνθης, μετὰ συνεταίρους τοὺς περισσοτέρους κατοικοὺς τοῦ χωριοῦ. Ὁ Συν)σμὸς αὐτὸς κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια πολὺ ἐβοήθησεν εἰς τὴν καλλιτέρευσιν τῆς ζωῆς τοῦ τόπου, πρὸ πάντων εἰς τὴν σιτοκαλλιέργειαν καὶ τὴν συναλλαγὴν του μετὰ τὴν Ἑνωσί Γεωργικῶν Συν)σμῶν Λαγκαδᾶ καὶ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.

ΜΕΡΗ ΑΖΙΟΘΕΑΤΑ

Μπαίνοντας στὸ χωριὸν εἰς τὴν ἀριστερὴν πλευρὰ καὶ νοτίως, τοῦ χωριοῦ βρίσκεται ὁ πευκοφυτευμένος λοφίσκος, τὸ Μπάρκο. φυτευμένος μετὰ ἀρκετὰ πεῦκα καὶ κυπαρίσσια. Ἡ τοποθεσία αὐτὴ εἶναι ἓνα πραγματικὸν εἰδυλλιακὸν τοπίον μετὰ τὰς ἀφθονοὺς ἀνέσεις του, τὸν ἐκτεταμένον ὁρίζοντα, πρὸ πάντων τὰς καλοκαιρινὰς βραδυάς.

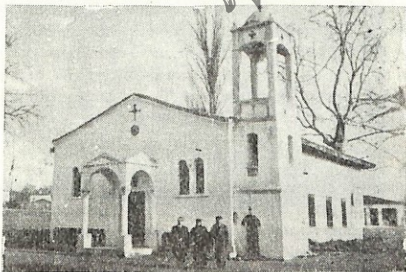
Μὲ τὸ γλυκὸ καὶ δροσερὸ ἀεράκι τοῦ καὶ μὲ τὰ μαγευμένα τραγουδία τῶν πουλιῶν δίνει χάρι καὶ ὁμορφιά εἰς τὸν τόπον μας. Ἡ τοθεσία αὕτη εἶναι προορισμένη γιὰ Κρατικὴ Παιδόπολι καὶ γιὰ τὴν ὑπόθεσι αὕτη βρίσκεται τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον σὲ διαπραγματεύσεις μὲ τὴν Κοινότητα τοῦ τόπου.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ εἶναι μεγάλη καὶ καινουργιοφτιαγμένη. Μπαίνοντας μέσα σαυτῇ, τὸ μάτι πέφτει σὲ δυὸ σημεία, πρῶτα στὸ πολυτελέστατο καινούργιο Κοινοτικὸ Μέγαρο καὶ δεύτερο στὸ γέρο πλάτανο ἀκαθορίστου ἡλικίας. Αὐτὸς μὲ τὸ χονδρὸ γέρικο κορμί του, μὲ τὰ πολλὰ καὶ μακρυνὰ κλωνάρια τοῦ νομίζεις πῶς φυλάγει ἀγέρωχα σάν σκοπὸς τὴν ἀγορὰ μὴ τυχὸν κανεῖς καὶ τὴν βλάψει. Κάτω ἀπὸ τὸ πλάτανο αὐτὸ βρίσκεται τὸ Σιντριβάνι, Ἀναβρυτήριον, ποὺ ἔχει διπλοῦν σκοπὸ, νὰ δροσίξει ὅλους μὲ τὸ κατακάθαρο νερὸ του, ἀλλὰ καὶ νὰ ποτίζωνται τὰ ζῶα ξεκούραστα. Τὸ καλοκαίρι κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο τοῦ γέρου πλατάνου δροσίζονται ὅλοι καὶ οἱ γέροι κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο τοῦ ξεκούράζονται.

Ἐπάρχουν 5 παντοπωλεῖα, 7 καφενεῖα, 2 σιδηρουρεγεία, 4 ἐξοχικὰ κέντρα ποὺ τὶς καλοκαιρινὲς μέρες ξεχύνεται ὁ κόσμος καὶ διασκεδάζουν.

ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Τὸ χωριὸ γιορτάζει τὸ δεκαπενταύγουστο τὴ μνήμη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Μὲ τὸ ὄνομα τῆς Μεγαλόχαρης τιμᾶται καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ. Ἡ πανηγυρίς διαρκεῖ τρεῖς μέρες καὶ εἶναι σπουδαία ἀπ' ὅλες τὶς ἀπόψεις. Μαζεύονται ὅλοι οἱ πανηγυρισταί, γνωστοὶ τῶν μακρυνῶν καὶ γειτονικῶν μερῶν, φίλοι, συγγενεῖς καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιασμὸν ἀρχίζουν αἱ διασκέδασεις εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ χωριοῦ καὶ προπαντὸς εἰς τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ. Γιορτάζεται ἡ ἡμέρα αὐτὴ μὲ ὅλη τῆς τὴν μεγαλπρέπεια· τραγούδια, χοροὶ, παρέες μικρὲς καὶ μεγάλες· οἱ φωνὲς τῶν παιδιῶν μὲ τὰ διάφορα παιγνιδάκια των, τὰ σφυρίγματα τῶν αὐτοκινήτων ποὺ φέρνουν τοὺς πανηγυριστάς συνεχῶς ἀπὸ τὰ διάφορα χωριά, ὅλα αὐτὰ κάμνουν ἓνα πανδαιμόνιο χαρᾶς καὶ εὐθυμίας.

Κ Τ Η Ν Ο Τ Ρ Ο Φ Ι Α

Ὁ τόπος μας αὐτὸς μοναδικὸς γιὰ κτηνοτροφία ἔχει περὶ τὰς 8.000 μικρὰ ζῶα, 2.500 πρόβατα καὶ ἐπίσης καὶ 1.500 μεγάλα ζῶα.

Ἔργάζονται καθε χρόνο τρία τυροκμεία.

Τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ ἦσαν πολὺ παλιὰ καὶ ἀχρηστὰ καὶ σχεδὸν ἐτοιμόρροπα. Σιγὰ, σιγὰ μὲ τὴν Κρατικὴ βοήθεια καὶ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀπὸ τὸ 1934-35 καὶ ἐδῶθε ἀρχισαν νὰ γίνωνται καινούργια ἀρκετὰ σπίτια ὥστε μὲ τὴν ομορφιὰ τῶν σπιτιῶν αὐτῶν καὶ ἄλλων Κοινοτικῶν ἔργων τὸ χωριὸ πῆρε μιὰ ἀλλοιώτικη μορφή ποὺ ἀπὸ μακριὰ νομίζει κανεὶς ὅτι μπαίνει σένα κῆπο ἀνθοστολισμένον μὲ ἄσπρα λουλούδια.

Γίνεται τὸ Κρυονέρι σιγὰ, σιγὰ ἓνα ἀπὸ τὰ ξακουσμένα παραθεριστικά χωριά τῆς περιφερείας Λαγκαδᾶ καὶ Θεσ/νίκης. Συγκεντρώνει τὸν περισσότερον καλὸ κόσμον κατὰ τὰς καλοκαιρινὰς ἡμέρας, πρὸ παντὸς διὰ τὸ ξερὸ κλίμα του ὅπως λέμε καὶ παρὰ πάνων. Τὸ Κρυονέρι ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φυσικὰς ἑξαιρετικὰς καλλονὰς του ἔχει καὶ ἀρχαιολογικά μνημεῖα. Μὲ διάφορες ἐρευνες ποὺ γινήκανε στὸ χωριὸ αὐτὸ διεπιστώθη ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς πρὸ παντὸς ἐκεῖνος ποὺ βρίσκεται στὴ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ χωριοῦ εἶναι πολὺ ἱστορικὸς καὶ κατὰ τὴ γνώμη τοῦ μακαρίτου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Θεσ/νίκης Κοτζιά ἐδῶ βρίσκονταν ἡ ἀρχαία πολυθρόνητος ΟΣΣΑ.

Τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια ἔδωσαν μεγάλη σπουδαιότητα καὶ προσοχὴ εἶναι 1) Ἡ τοποθεσία Ἁγίος Ἀθανάσιος 2) τὸ Γκιουργκεν-λίκ, δύο λόφοι βόρεια καὶ νότια, κοντὰ στὸ χωριό: μακρυνὰ δὲ τοῦ χωριοῦ εἶναι καὶ σποραδικὰ βρίσκονται μὲ ἐπίσης ἱστορικὴ ἀξία λόφοι τεχνητοί, ἐπάνω σὲ φυσικοὺς λόφους καὶ ἄλλοι τάφοι 1) Ἡ τοποθεσία Μύλος Κωνστατᾶ. 2) ὁ λόφος Πολίτη Μαντριά, 3) τὸ Σιρλάν Ντερὲ, 4) τὸ αὐγὸ καὶ ἄλλα πολλὰ μέρη. Γιὰ τὴν ὑπόθεσι αὐτὴ τῆς ἀρχαιολογικῆς σπουδαιότητος τοῦ χωριοῦ μας, θὰ ἀσχοληθοῦμε ἀργότερα μὲ μεγάλη λεπτομέρειαν, διότι τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ ἄλλο σκέλος τῆς οἰκονομικῆς πηγῆς τοῦ χωριοῦ, ὅποτε μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ἀρμοδίων θὰ καταβάλω-μεν κάθε δυνατὴ προσπάθεια διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἀνεκμετάλλευτος ὁ σπουδαῖος αὐτὸς παράγων ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου.

Ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα πρέπει καθὲς Κρυονερίτης νὰ προσέξῃ πολὺ τὸ χωριὸν του. Νὰ ἀλλάξῃ ὁ καθένας μας σκέψιν, νὰ μὴν εἴμεθα μοιρολάτρες. Ἐφ' ὅσον θὰ ζῶμεν ἐδῶ στὸ τόπον αὐτὸ, ἐπιβάλλεται ἡ ἀκούσι-νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἄλλος τρόπος καλλιτέρας ζωῆς δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν γνώμην μας παρὰ μόνον αὐτὰ ποὺ εἶπομεν καὶ αὐτὰ, ποὺ θὰ ποῦμε παρὰ κάτω: 1) νὰ τελεοποιηθῇ ἡ συγκοινωνία μας, 2) νὰ ἐπεκταθῇ τὸ σχολεῖο μας, 3) νὰ γίνῃ τὸ ὕδραγωγεῖο, διότι κατὰ τὴ Στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴν ἐξέτασι ἀπεδείχθη ἀπὸ τὸ Κρατικὸν Χημεῖο ὅτι ὅλα τὰ νερά μας ὄχι μόνον εἶναι καλὰ ἀλλ' ὅπως λέγει τὸ Χημεῖον ἐπέχουν θέσιν μεταλλικῶν πηγῶν. Αὐτὰ εἶναι ἐπίσημα πράγματα. Ἐπιβάλλεται ἡ γενικὴ πάντοτε καθαριότης ὥστε νὰ στράψῃ ὁ τόπος ἀπὸ καθαριότητα, ἐπίσης ἡ ἐπιτήρησις τῶν ζώων καὶ πρὸ πάντων ἐκείνων ποὺ γυρνοῦν ἀδέσποτα. Αἱ ἀκαθαρσίαι παντὸς εἶδους νὰ μαζεύνωνται καὶ νὰ πετιῶνται μακρυνὰ στὰ χωράφια. Καθημερινῶς νὰ δίνουν οἱ γονεῖς συμβουλὲς στὰ παιδιὰ των, νὰ προσέχουν, νὰ μὴ καταστρέφουν τὰ δένδρα καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐμβολιασμένα καὶ νὰ συμβουλεύουν νὰ μὴ μαζεύνωνται στὴν ἀγορὰ ἢ στὰ καφενεῖα, νὰ μὴ χαρτοπαίζουν καὶ νὰ μὴ βλασφημοῦν τὰ θεῖα, νὰ λείψῃ αὐτὴ ἡ ἀσχημία ποὺ τρέχουν γύρω ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητα καὶ σκαρφαλώνουν πίσω ἀπ'

αὐτὰ. Τὸ τί κακὸ ἡμπορεῖ νὰ συμβῇ τὸ νιώθετε μόνοι σας. "Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀταξίες εἶναι πρόβλημα στὸ χωριὸ καὶ γιὰ ἓνα ξένο ποὺ ἐπισκέπτεται τὸ χωριὸ μας, εἶναι ἓνας καθρέπτης καὶ δείχνει ἂν ἓνα χωριὸ εἶναι προκομμένο, ἢ ἀνοικοκύρευτο. Βέβαια ὕστερα ἀπὸ τὴν κατοχὴ καὶ τὶς ἄλλες φουρτούνες ποὺ ἀκολούθησαν, τὸ παιδὶ ἐκτὸς ἀπ' τὸ σωματικὸ κλονισμό του εἶχε καὶ τὴ ψυχικὴ καταστροφή, τοῦτο ὁμῶς δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ σταματήσωμεν. Ἐπιβάλλεται ἡ ἐξυγίανσις τοῦ τόπου σ' ὅλους τοὺς τομεῖς.

ΑΛΛΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Μαζὺ μὲ τὴ σιτοκαλλιέργεια, τὴ καπνοκαλλιέργεια καὶ κτηνοτροφία ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιδοθῶμεν καὶ εἰς τὴ καλλιέργεια καὶ ἐκμετάλλευσιν ὀπωροφόρων δένδρων καθ' ὅσον εὐδοκιμοῦν στὸ τόπο μας. Ἡ ἀμπελουργία, σπουδαία παράλληλσις. Δὲν εἶναι σωστὸ καὶ δίκαιο νὰ στερούμεθα τὸ σταφύλι ποὺ εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ζωῆς μας. Πλανῶνται ὅσοι παραδέχονται τὰ ἀντίθετα, ὁ κάθε ἀνθρώπος πρέπει νὰ τρώγῃ τοῦλάχιστον πολλὰς ὁκάδας σταφύλια γιὰ νὰ ἔχει ὑγείαν καὶ μακροζωίαν. εἶναι αἰσχρὸς νὰ λέγεται ἀγρότης καὶ νὰ ἀγοράζῃ τὰ σταφύλια καὶ ἄλλα ποὺ μπορεῖ νὰ τὰ παραγῇ μόνος του. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὴ κονικλοτροφία. τὴ συστηματικὴ πτηνοτροφία, μεταξοσκοληκοτροφία μὲ τὰς ὁδηγίας καὶ συμπαράστασι τῶν γεωπόνων καὶ ἄλλων εἰδικῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο μὲ θέλησιν ἰσχυρά καὶ μὲ ὑπομονὴ θὰ νιώσῃ ὁ καθένας μας ὅτι οἱ κόποι του δὲν πῆγαν χαμένοι. Χάριν ψυχαγωγίας παραθέτω μία ἱστορίαν παρμένη ἀπὸ ἓνα βιβλίον ποὺ ἐνδιαφέρει κάθε Κρυονερίτη.

Θὰ παρακαλέσω ἓνα ἕκαστο συμπατριώτη μου νὰ τὸ προσέξῃ, νὰ τὸ μελετήσῃ καλὰ, νὰ τὸ δώσῃ νὰ τὸ διαβάσουν τὰ παιδιὰ του καὶ ἄλλοι ποὺ θὰ ὠφεληθοῦν πολὺ.

ΤΟ ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ

"Ἐνα χωριὸ στὰ παλῆα χρόνια τὸ λέγανε Καταραμένο χωριὸ. "Ὅταν κανένας ξένος ἤθελε νὰ πάῃ νὰ περάσῃ ἐκεῖ τὸ καλοκαίρι του, ὅλοι ὅσοι τὸ ἤξεραν αὐτὸ τὸ χωριὸ λέγανε: σ' αὐτὸ τὸ καταραμένο χωριὸ θὰ πᾶς; ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ καὶ κανενὸς πόδι ξέ-

νου δὲ πατοῦσε, ἐρημιὰ καὶ καταδίκη. Καὶ ὅποιος γελάστηκε μιὰ φορὰ καὶ πῆγε δὲν ξαναπῆγε πιά. Καὶ ὅμως ἦταν ἓνα ὥραϊο χωριό, χτισμένο στὴ πλαγιά ἑνὸς βουνοῦ, μὲ ὁμορφα σπιτάκια,, Κρύα κρυσταλλένια νερά τὸ δρόσιζαν, τὰ πρόβατα, τὰ γίδια καὶ οἱ ἀγελάδες τοὺς χάριζαν ἄφθονο γάλα, καὶ ὥραϊα φρούτα. Βερύκοκα καὶ ἄλλα πολλὰ ἔβγαζεν ὁ τόπος. Εὐλογημένο ἔπρεπε νὰ τὸ λένε καὶ ὄχι καταραμένο.

Γιὰ νὰ βγῇ ὅμως τὸ κακὸ ὄνομά του, δὲν τοῦ βγῆκε ἀδίκαια:

Μαζὺ μὲ τὰ καλὰ του κάτι κακὸ καὶ ἀνάποδο θὰ εἶχε. Καὶ πράγματι εἶχε πολλὰ κακὰ ὅπως λέγανε οἱ ξένοι πού περνοῦσαν ἀπ' ἐκεῖ. Ὅμοιάζε τὸ χωριὸ αὐτὸ μὲ ἄνθρωπο ὁμορφο πού εἶχε κακὴ καὶ διεστραμμένη ψυχὴ.

Οἱ χωριάτες. ἀντὶ νὰ τραβήξουν τοὺς ξένους μὲ τὸ καλὸ τρόπο, τοὺς ἐδιώχναν. Δίχως νὰ τὸ καταλάβουν, διότι ἅμα ἐπεφτε κανένας ξένος στὸ χέρι τους, κοιτάζαν νὰ τὸν γδάρουν. Νὰ πωλήσουν ὅλα τους τὰ πράγματα, κόττες, αὐγά, τυρὶ, βούτυρο, ξύλα, φρούτα κλπ. σὲ διπλάσια καὶ τριπλάσια τιμὴ ἀπ' ὅ, τι πωλοῦνταν στὴ πόλι. Διὰ νὰ ἐνοικιάσουν τὶς καμαρούλες των, ζητοῦσαν περισσότερο καὶ ἀπὸ τὰ καλλίτερα ξενοδοχεῖα. Τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ, ὥχ αὐτὰ τὰ παιδιὰ τοῦ, κακομοιριασμένα, ἀκούρευτα, μυξιάρικα, ἄπλυτα καὶ κακορίζικα, ἦταν μιὰ μεγάλη πληγὴ μέσα καὶ ἔξω ἀπ' τὸ χωριό. Δὲν τολμοῦσε νὰ μπῇ αὐτοκίνητο, ἄλλοι σκαρφαλώνανε ἀπὸ μπροστὰ, ἄλλοι ἀπὸ πίσω καὶ μὲ τὰ λάστιχα κάνανε τοῦ κόσμου τὶς ζημιές. Πετροβολοῦσαν τὰ σκυλιὰ, τὶς γάτες, τὰ πουλιὰ, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀλλοίμονον σὲ κεῖνο πού θὰ τοὺς μάλωνε. Οἱ ἴδιοι χωριάτες μάλωνανε ἀλληλοῦβριζόντουσαν μὲ τὶς πιὸ ἀσχημες βρισιές, ἀπὸ τὰ δικαστήρια δὲν ἔλειπαν. Δὲν φθάνει ὅτι ἦσαν φτωχοὶ στὴν τσέπη, ἦσαν φτωχοὶ καὶ στὸ μυαλό. ὅλες τὶς μικροοικονομίες τους τοὺς τᾶτρωγαν οἱ δικολάβοι καὶ δικηγόροι. Στὰ καφενεῖα στὴν ἐκκλησίᾳ φτύνανε ἀσχημα μπροστὰ στὸν δικό τους καὶ ξένο κόσμο, καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ πατοῦσαν εἰς τὰ φλέματά τους δῆθεν γιὰ νὰ καθαρίσουν χωρὶς ντροπὴ καὶ χωρὶς εὐλάβεια στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ.

ΚΡΙΜΑ ΣΤΟ ΩΡΑΙΟ ΧΩΡΙΟ ΑΥΤΟ

Μὲ τὰ τόσα καλὰ πού τοῦ ἔχει δώση ὁ Θεός, μπορούσε νὰ ἴναι εὐλογημένο. Νὰ τρέχουν ἀπὸ παντοῦ οἱ ξένοι καὶ ν' ἀφίουν τὰ λεφτά τους ὅπως ἔτρεχαν δι' ἄλλα χωριά ὅπου εὕρισκαν πάστρα, περιποίηση, ἀνθρωπιά καὶ καλωσύνη. Καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ χωριὸ ἦταν καταραμένο. Εἶχε χάσει τὸ ὄνομά του καὶ τὸ φωνάζανε ὅλοι τὸ (Καταραμένο χωριὸ). Μιά Κυριακὴ πρωτὶ, ὕστερα ἀπὸ τὴν λειτουργία οἱ γεροντότεροι τοῦ καταραμένου χωριοῦ εἶχαν μαζεუτῇ στὸ καφενεῖο τῆς μικρῆς πλατείας. Μπάρμπα Μηνᾶς ὁ γεροντότερος καὶ πιὸ μυαλωμένος ἀπ' ὅλους, πού τὸν ἄκουγαν ὅλοι, γιατί ἔλεγε σωστὰ καὶ φρόνιμα λόγια, σηκώθηκε καὶ τοὺς μίλησε. Δὲν εἶναι κρίμα καὶ ἄδικο νὰ μὴ ζυγῶνῃ κανεὶς στὸ χωριὸ μας σάν νὰ εἴμαστε ὅλοι ἄρρωστοι ἀπὸ ψώρα;-Τὶ κακὸ εἶναι τοῦτο; "Ὅλα τὰ γύρω χωριά γεμίζουν ἀπὸ ξένους κάθε καλοκαίρι καὶ μαζεύουν παρὰ μὲ οὐρά, κι' ἀκούνε κι' ἕνα λόγο πού ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὰ λεφτά. Ἡ Κυβέρνησις χάρις στὴ προθυμία καὶ ἐργατικότητα τῶν γύρω αὐτῶν χωριῶν καὶ γιὰ εὐκολία τοὺς πού μαζεύονται πολλοὶ ξένοι κάθε καλοκαίρι τοὺς ἐφτίαζε καλοὺς δρόμους, σχολεῖα, Ἐκκλησίες, καὶ ἄλλα πολλὰ κοινωφελῆ ἔργα. Μονάχα ἐμεῖς ζοῦμε κρυφὰ ἀπ' τὸ Θεό, ἄθλιοι καὶ κακομοιριασμένοι, κόσμο ἀκοῦμε καὶ κόσμο δὲν βλέπουμε. Ἡ μοῖρα μας εἶναι Μπάρμπα Μηνᾶ εἶπαν μερικοὶ : Τὶ θέλεις νὰ κάνουμε; Δὲν εἶναι ἡ Μοῖρα μας τοὺς εἶπε ὁ φρόνιμος γέρος. Ὁ ἄνθρωπος κάνει τὴν τύχη του. Δόξα νᾶχῃ ὁ Θεός, μᾶς ἔδωσε ὠραῖο τόπο. ἀέρα καθαρό, νερὰ κρυσταλένια, χῶμα καρπερὸ, δένδρα ἡμερα καὶ ἄγρια. Θὰ μπορούσαμε νὰ κάνωμε τὸ χωριὸ μας παράδεισο, βρωμιάρηδες, βλάστημοι, παραδόπιστοι καὶ ἀφιλόξενοι. Γιατὶ νὰ δίνουν καὶ παίρνουν. Καὶ ἂν ξεπέση κανένας ξένος, ἐδῶ κοιτάζουμε νὰ τοῦ πάρουμε καὶ τὸ πουκάμισό του. Ποιὸς περίμενε νὰ μᾶς ζυγώσῃ. Οἱ ἄνθρωποι σήμερα στὴν κοινωνία εἶναι ἀλλιώως μαθημένοι. Δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν σάν τὰ ζῶα. Θέλουν ἀνθρωπιά. Γιὰ τοὺς ξένους θὰ κοιτάξωμεν τώρα, πετάχθηκε ἕνας ἄμυαλος καὶ θεοπάλαβος χωριανός. "Αν δὲν τοὺς ἀρέσουμε, νὰ μὴ σώσουν ποτὲ τοὺς νάρθουν στὸ χωριὸ μας. Ὅχι πατριώτῃ μου: ἐσὺ φυσικὰ πάντοτε

ἔτσι εἶσαι, παντοῦ ἀνακατέβessai καὶ πάντοτε 15 δανλιῆς χαλνᾶς γιὰ τὸ γοῦστο σου. Γιὰ σκέψου τί λῆς;. Ἐγὼ δὲ μιλάω ἀποκλειστικά γιὰ τοὺς ξένους τὸν ἀποπῆρε θυμωμένος ὁ Μπάρμπα Μηνᾶς καὶ χτύπησε τὸ ραβδί του στὸ χῶμα. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ μας μιλάω. Εἴμεθα φτωχοὶ καὶ στὴν τσέπη καὶ στὰ μυαλὰ. Οἱ ξένοι ἄμυαλε ἀνθρωπε δὲν ἔχουν τὴν ἀνάγκη μας, βρίσκουν κι' ἄλλο τόπο νὰ πᾶνε. Οἱ ξένοι εἶναι παντοῦ παρακαλεστοί. Νὰ μὴ φοβερίζης τοὺς ξένους. Τὸ κεφάλι σου νὰ φοβερίζης. Ὑστερα τὸν ἀποπῆραν κι' οἱ ἄλλοι. Σωστά τὰ λῆ ὁ Μπάρμπα Μηνᾶς φώναξαν οἱ ἄλλοι. Ἡ θὰ γίνωμεν ἀνθρωποὶ ἢ θὰ μᾶς πάρῃ ἡ κατάρρα. Τὰ λόγια τοῦ Μπάρμπα Μηνᾶ ἐπίασαν τόπο. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡμέρα οἱ χωρικοὶ ἄρχισαν ν' ἀσβεστώνουν τὰ σπίτια των, νὰ καθαρίζουν τοὺς δρόμους. νὰ φτιάχνουν τὰ νερὰ τους, νὰ διορθώνουν σιγὰ, σιγὰ τὸ Σχολεῖο τους, τὴν ἐκκλησίαν τους, νὰ προσέχουν τὰ μικρὰ καὶ μεγάλὰ ζῶα τους νὰ μὴ κáινουν ζημιές, καὶ νὰ γίνωνται λογιῶν λογιῶν Κοινωτικὰ ἔργα.

Καὶ ὁ Μπάρμπα Μηνᾶς μὲ ὅλα τὰ γεράματά του γυρίζει παντοῦ μὲ τὸ ραβδί του καὶ παραστέκει τίς δουλειές. Πότε συμβουλεύει καὶ πότε μαλώνει γιὰ τὸ καλὸ, ὅλοι στὸ χωριὸ δουλεύουν, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ σὰν νὰ περίμενε χαρὲς καὶ ξεφάντωμα. Μέσα σὲ δύο χρόνια μὲ τὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἐργασία φτιάξανε τοὺς δρόμους, τὸ Σχολεῖο, τὴν ἐκκλησίαν, τὸ ὑδραγωγεῖο, τὴν δενδροφυτεῖαν κ.λ.π. ἄλλα ἔργα, καὶ ἔτσι ἄλλαξε ἡ ὄψις τοῦ χωριοῦ, καὶ συμμορφώθηκε ὁ κόσμος. Οἱ ξένοι ἄρχισαν σιγὰ σιγὰ νὰ ἐρχονται στὴν ἀρχὴ ὀλίγοι, ὕστερα περισσότεροι, γιατί φυσικὰ τὸ χωριὸ ἦταν ὁμορφότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα χωριά. Τότε ἄρχισε νὰ τοῦ βγαίνει τὸ καλὸ του ὄνομα, ἔφυγαν οἱ κακὲς μέρες καὶ ἤλθαν οἱ καλές, ὅλοι τώρα ἦσαν εὐχαριστημένοι, ἔφυγε τὸ κακὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ, δὲν τὸ λένε πιά Καταραμένο χωριὸ ἀλλὰ τὸ λένε Εὐλόγημένο Χωριὸ.

Κάθε γράμμα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ γράφηκε ἀπὸ μεγάλη ἀγάπην πρὸς τὸ χωριὸ μου Κρυονέρι, καὶ γράφηκε μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ εὖρῃ ὡς ἀντίκρουσμα στὴν ψυχὴ τοῦ κάθε συγχωριανοῦ μου τὴν κατανόησιν.

§ 18.

Άλλος τρόπος ηωρισμού του ααρου από τούς στύγους ήτο
και ή Άλωτόπειτρα ή Γιουβαράδι. Η άλωτόπειτρα
είχε σχήμα κυλίνδρου μήκους 0,80μ. και διαμέτρου 0,40μ.
Τό βάρος ήτο 180 αιτά. Εβύρετο δέ υπό σείγους θούων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

